

Onnimanni-palkinnon perustelut

Vuoden 2022 Onnimanni-palkinnon saa Lukulahja lapselle -ohjelma.

Palkinto myönnetään Lukulahja lapselle -ohjelmalle vaikuttavasta työstä varhais- ja ääneen lukemisen hyväksi. Hanke on onnistunut nostamaan lukemista esiin tasavertaisesti koko maassa ja kaikissa vauvaperheissä. Lukulahja lapselle -ohjelmaa hallinnoi Lukukeskus.

Lukulahja lapselle on ensimmäinen Suomessa toteutettu valtakunnallinen, koko ikäluokan tavoittanut kirjalahjaohjelma. Hanketta rahoitettiin vuosina 2019–2021 Suomen Kulttuurirahaston tuella, ja toiminta on jatkunut vuoden 2022 ajan eduskunnan myöntämistä budjettivaroista. Eduskuntavaalikauden päättyessä on entistä tärkeämpää kiinnittää huomiota ohjelman merkitykseen ja riittävän rahoituksen varmistamiseen.

Lukulahja lapselle -ohjelmassa vauvaperheille jaetaan neuvolatarkastuksen yhteydessä kirjakassit, jotka sisältävät kaksi kirjaa: pahvisen lorukirjan vauvoille ja iltasatukirjan leikki-ikäisille. Kirjojen lisäksi perheille on jaettu tietoa lukemisen tärkeydestä sekä muuta oheisaineistoa. Vuosien 2019 ja 2021 aikana kirjakasseja jaettiin kaikissa Suomen 310 kunnan noin 650 neuvolassa yhteensä 150 000 kappaletta.

Säännöllinen ääneen lukeminen tukee tutkitusti mm. lapsen kielellistä kehitystä, tunnetaitoja, mielikuvitusta sekä vanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Vaikuttavuustutkimus osoittaa, että Lukulahja lapselle -ohjelma on onnistunut lisäämään varhaislukemista perheissä ja sitä kautta lukemisen moninaisia hyötyjä aina vauvaiästä lähtien. Hankkeen jatkuminen on tärkeää myös lukutaidon ja -harrastuksen kannalta, sillä varhaislapsuuden kokemuksilla on ratkaiseva merkitys myöhempisiin lukutottumuksiin.

Lukulahja lapselle -ohjelmassa yhdenvertaisuus on huomioitu tuottamalla kirjakasseista versiot yhdeksällä eri Suomessa puhutulla kielellä sekä kutsumalla suunnittelutyöhön eri taustoista tulevia toimijoita. Hankkeen moniammatillisessa asiantuntijatyöryhmässä on ollut mukana lastenkirjailijoita, kuvittajia, kirjastoammattilaisia, tutkijoita sekä sosiaalityöntekijä ja THL:n neuvola-asiantuntija. Lisäksi toimiva yhteistyö neuvoloiden ja terveydenhoitajien kanssa on ollut tae ohjelman menestymiselle.

Onnimanni-palkinnon raati toivoo, että niin vanhemmat kuin päättäjät tiedostavat perheiden yhteisten lukuhetkien merkityksen. Raati haluaa osoittaa tukensa Lukulahja lapselle -ohjelmalle ja painottaa, että hanke ansaitsee pysyvän rahoituksen. Lisäksi raati huomauttaa, että mahdolliset kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset ovat paitsi kovin lyhytjänteistä politiikkaa, myös suuressa ristiriidassa ajankohtaisen lukutaitokeskustelun kanssa.

Onnimanni-palkintoraatiin kuuluivat vuonna 2022 raadin puheenjohtaja, kuvittaja Sari Airola, kirjailija Sini Helminen, kirjailija Joonas Riekkola sekä Lastenkirjainstituutin edustajat Marjo Kauttonen ja Anna Tiitinen.